

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Symposium ter gelegenheid van het afscheid van Prof. dr. Lans Bovenberg

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Prof. dr. Lans Bovenberg

Wat heeft de discussie
over het pensioenstelsel
ons gebracht en hoe verder?

Lans Bovenberg, 10 maart Netspar

Outline

Waarom? Drie **problemen** huidige regelingen

Wat? Drie **medicijnen** in nieuwe pensioenwet

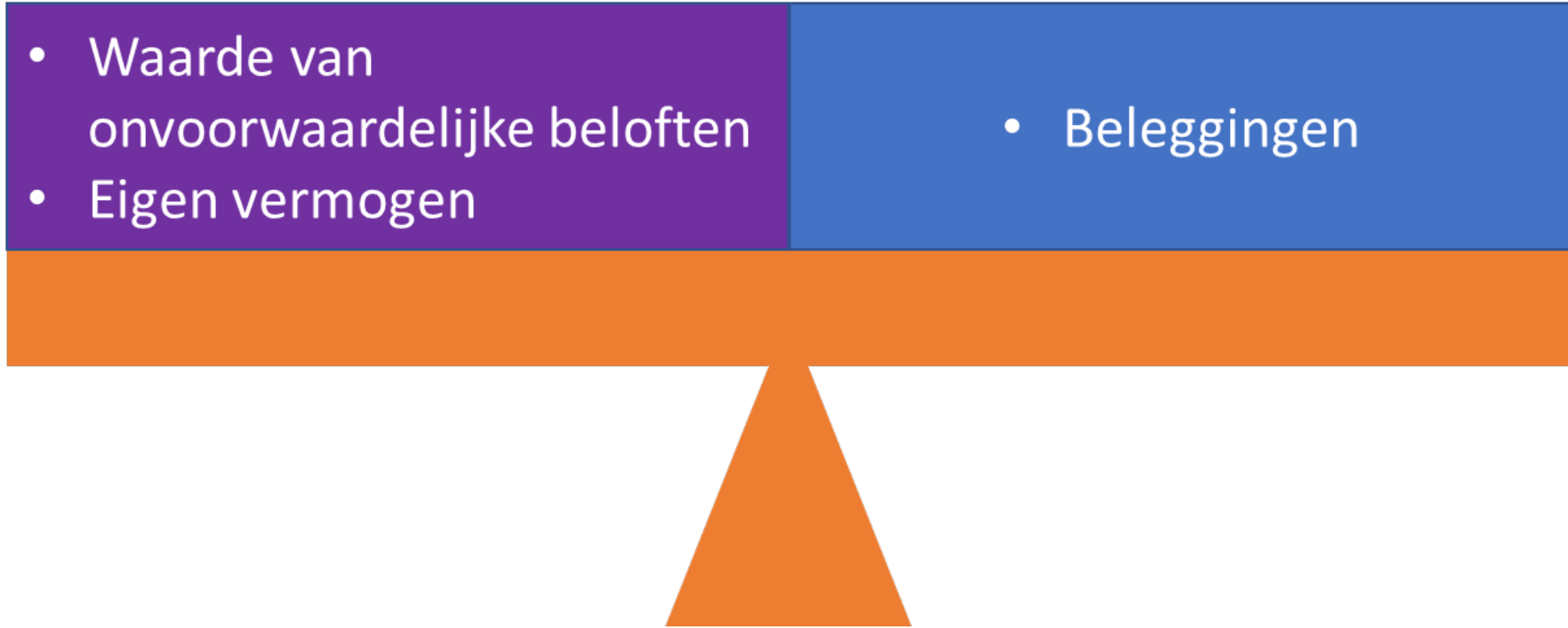

Hoe verder? Drie **extra** medicijnen

DC verpakt als DB

- Waarde van onvoorwaardelijke beloften
- Eigen vermogen

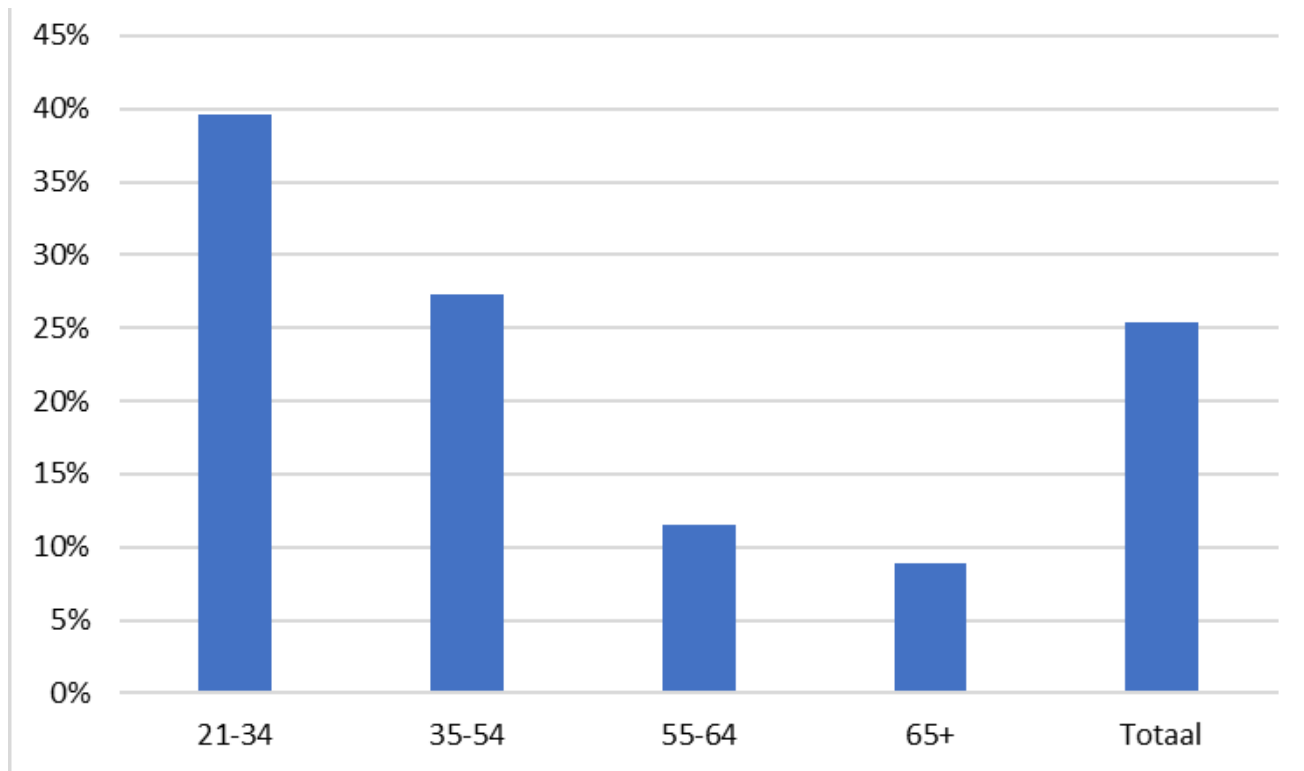
- Beleggingen

Solvabiliteit in plaats van risicodeling

- Uitlegbaarheid
 - Garanties waarmaken door deelnemers (als eigenaars) vragen bij te storten
- Perverse risicodeling
 - Gepensioneerden (als eigenaars) dragen beleggingsrisico en renterisico
 - Lage premiedekkingsgraden: inactieven betalen voor actieven
- Voortdurende heronderhandeling over verdeling
 - Iedereen voelt zich tekort gedaan

Vertrouwen onder jongeren is laag

“Op het moment dat ik met pensioen ga, is er toch geen geld meer voor mij”

Outline

Waarom? Drie **problemen**

*Wat? Drie **medicijnen** in nieuwe pensioenwet*

Hoe verder? Drie **extra** medicijnen

Medicijnen (1)

- Communicatie: risico's liggen bij deelnemers
 - Verandering kapitaal
 - Netto inleg
 - Beschermingsrendement en overrendement
 - Verandering pensioenuitkering
 - Overrendement

Medicijnen (2)

- Solidaire risicodeling
 - Onverwachte schokken resulteren in dezelfde verandering in pensioenresultaat
 - Eigenaarsdeel neemt af met leeftijd
 - Renterisico op maat afstellen
- Wederkerigheid tussen rendement en risico
 - Extra verwachte rendement én risico
 - Hoge hekken, betere burens
 - Keuzevrijheid en flexibiliteit

Outline

Waarom? Drie **problemen**

Wat? Drie **medicijnen** in nieuwe
pensioenwet

*Hoe verder? Drie **extra** medicijnen*

Meer mogelijkheden voor sociaal contract?

- Transitie

- Eerder redeneren vanuit optimale risicodeling (ipv perverse risicodeling oude stelsel)

- Risicodeling

- Inflatierisico: via beschermingsrendement (ipv solidariteitsreserve)

- Markt voor geïndexeerde obligaties: liquiditeit en stimulans voor grotere markt

- Risicopremierisico

- Risicodeling via solidariteitsreserve (of zelfs beschermingsrendement?)

- Risicomangement

- Flexibele premies om risico te managen aan einde loopbaan

- Belang van menselijk kapitaal en verplichte deelname

Outline: 3x3

Waarom?
Drie problemen

- Uitlegbaarheid, perverse risicodeling, ongeloofwaardige regels

Wat? Drie medicijnen
in nieuwe pensioenwet

- Heldere communicatie, solidaire risicodeling, wederkerigheid risico en rendement

Hoe verder? Drie extra
medicijnen

- Solidaire risicodeling, delen van inflatierisico, delen risicopremierisico, risicomangement premie

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Netspar, Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement
is een onafhankelijk kennisnetwerk, gericht op een goed geïnformeerd pensioendebat.